

ŽÍME NAPLNO

PRÁVE TU A TERAŽ

tisíc darů

NEW YORK TIMES BESTSELLER

ANN VOSKAMPOVÁ

tisic laron

NEW YORK TIMES BESTSELLER

ANN VOSKAMPOVÁ

Tisíc darov

ŽIME NAPLNO

PRÁVE TU A TERAZ

KUMRAN.SK

UKÁŽME SVOJU NÁDEJ

Americký originál
One Thousand Gifts:

©2010 by Ann Voskamp

Vydavateľ:

Published by Zondervan,
Grand Rapids, Michigan 49530,
United States of America

Slovenské vydanie:

©2012, 2020 KUMRAN, s. r. o.
Mýtina 62, 064 01 Stará Lubovňa
www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie byť
reprodukováaná, uložená do
informačných systémov ani inak
rozširovaná (elektronicky alebo
mechanicky) bez predchádzajúceho
písomného súhlasu vydavateľa.

Preklad:

Jana Bálíková

Jazyková korektúra:

Eva Petrovičová

Zodpovedný redaktor:

Eva Štrbová

Foto na obálke:

Masterfile, iStockphoto®

Originál obálky:

Michelle Lenger

Obálka a grafická úprava:

Štefan Talarovič

Tlač:

Těšínské papírny, s. r. o.

Druhé vydanie:

ISBN 978-80-89993-18-5

*Farmárovi,
ktorý sa postaral o moju dušu
a umožnil jej rásť.*

Biblické citáty:

Ak nie je uvedené ináč, biblické citáty sú použité zo
Svätého písma, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2007.

obsah

1. KAPITOLA

prázdnejší, plnší život / 9

2. KAPITOLA

slovo, v ktorom treba žiť... i zomrieť / 23

3. KAPITOLA

prvý let / 41

4. KAPITOLA

svätyňa času / 61

5. KAPITOLA

čo vo svete, v celom tomto svete, je milosť? / 77

6. KAPITOLA

čo chceš? miesto, odkiaľ vidieť Boha / 99

7. KAPITOLA

videnie cez sklo / 119

8. KAPITOLA

akože by nám...? / 139

9. KAPITOLA

zostúp nižšie / 161

10. KAPITOLA

prázdna, aby sa mohla naplniť / 181

11. KAPITOLA

radosť z dôvernej blízkosti / 201

doslov / 223

poďakovanie / 229

poznámky / 233

1. KAPITOLA

prázdnejší, plnší život

Každý hriech je pokusom uniknúť z prázdnoty.

Simone Weilová, Tiaž a milosť

Na začiatku tohto príbehu, v deň, keď prichádzam na svet a začínam žiť, napĺňa augustové nebo žiarivá slnečná guľa.

A ja naplňam mamin pretŕhajúci sa ohnivý kruh telom, ktoré sa vynára, panenské pľúca páli horúci vzduch tejto zeme a vstupujem do sveta tak, ako doň vstupuje pri narodení každý: so zaťatými pästičkami.

Vyprázdňujem jej naplnený kruh – a krváca. S vrstvou mazu na pokožke vrieskam, keď ma pridŕžajú pri svetle.

Potom mi dávajú meno.

Môže byť meno ešte kratšie? Tri písmená, dokonca bez ozdobného *e*. Ann, trojica oblúkov a čiar.

Znamená to „milostiplná“.

Nie som taká.

Čo znamená prežívať milostiplný život? *Žiť naplno, s jasným uvedomením?*

Umývajú mi mazľavú pokožku a ja dýcham a oháňam sa. Oháňam sa.

Po desaťročia, dlhé životné obdobie, sa naďalej oháňam a bojujem a vychádzam z boja zjavne... *prázdna*. Nežila som svoj krst, nenaplňala význam svojho mena.

Azda sa môj život v tých prvých niekoľkých rokoch pomaly otváral, ako sa otvárajú dlane pripravené prijať Božie dary.

Na tie roky však nemám spomienky. Hovorí sa, že pamäť vytrhne z pokoja elektrizujúca trauma. Takže to bolo po tom, ako som dovŕšila štvrtý rok života. V ten rok krv vytvorila mláku, moja sestra zomrela a ja, vlastne my všetci sme sa uzavreli voči milosti.

Stojím pri okne bočnej verandy a pozorujem, ako sa rodičia šokovane skláňajú. Ktovie, či ma mama v okamihoch po narodení, vo chvíli, keď mi dávala meno, držala tak ako moju sestru v okamihu po jej smrti.

V novembrovom svetle vidím mamu a otca. Sedia na schodoch zadnej verandy a pohojďávajú v náručí jej ochabnuté telíčko. Pritláčam tvár ku kuchynskému oknu, k studenému sklu, a pozorujem ich, ako sa im hýbu pery, nie v modlitbe pri uspávaní, ale s prosbami o úplné a zázračné prebudenie. Zázrak neprichádza. Sú tu policajti. Vypĺňajú hlásenie. Krv presakuje cez deku, do ktorej je zavinutá moja sestra. Aj ja to vidím, dokonca aj teraz.

Prúd pamäti sa vpaľuje hlboko.

Presakujúca krv ma páli, no menej ako pluzgier, ktorý sa vytvoril vo chvíli, keď som ju videla ležať nezakrytú. Iba sa vybatolila na uličku na farme, cupkala za mačkou. Ešte stále sa mi v mysli živo vynára šofér dodávky pri kuchynskom stole s hlavou v dlaniach, pamätám si, ako vzlykal, že ju nevidel. Ja ju však vidím stále a nemôžem zabudnúť. Krehké telíčko rozmliaždené pod ťarchou nákladu v dodávke na dvore našej farmy, krv vsakujúcu do smädnej, kolesami ubitej zeme. To je okamih, keď sa posunul vesmír a otriasol dlaňami, ktoré boli

azda prv otvorené, pripravené prijímať. Ešte vždy počujem mamin výkrik, vidím otcovu bielu tvár a jeho oči.

Rodičia nepodávajú žalobu, sú to farmári a usilujú sa dýchať, udržať telo v pohybe, aby neodumrela duša. Mama vešia bielizeň a plače. Pridfŕza si pri prsníku moju najmladšiu sestričku, ktorá má iba tri týždne. Nevie si predstaviť, ako mohla žena, ešte zoslabnutá z pôrodu štvrtého dieťaťa, vidieť krvavú smrť tretieho dieťaťa, a pritom z nej naďalej prúdilo mlieko pre bábätko rovnako ako slzy za pochovanou dcérkou. Otec nám to celé tisíckrát rozpráva po večeri, vraví o jej očiach, čistých ako voda a bezbrehých, o tom, ako ho chytila za krk, keď ho objala a držala sa ho ako odchádzajúceho života. Prijímame deň jej smrti ako nehodu. No ako niečo, čo dovolil Boh?

Po celé roky mi prebleskuje nocami moja malá sestra, jej telíčko skrčené na štrku. Niekedy ju v snoch pohojdávam v svetlozelenej prikrývke, ktorú pre ňu pozošivala mama. Je na nej ručne vyšitý Hupky Dupky a Malá pastierka a v jej zámotku je v bezpečí. Čakám, že sa rozvinie a znova narodí. Namiesto toho sa otvára zem a pohlcuje ju.

Nad priepasťou hrobu sa naše nohy šuchcú v blate a kúsky nebeskej klenby opadávajú. Na rakvu dopadá hruda, triešti sa. Triešti sa nad mojou sestričkou so snehobielymi vláskami, sestričkou, ktorá ma pokúšala a smiala sa, a keď pri smiechu zaklonila hlávku, na jej líčkach, bielych ako mlieko, sa od radosti robili jamky. Naberám na lopatku celý jej chichotavý život. Na hrob kladú náhrobný kameň, granitovú dosku bez dátumov, len s piatimi písmenami jej mena. Aimee. Znamená to „milovaná“. A taká aj bola. Lúbili sme ju všetci. A s položením náhrobného kameňa, zavretím jej smrteľnej postele, sa zavreli aj naše životy.

Zavreli sa pred akýmkoľvek náznakom milosti.

Skutočne je to tak, že keď človek pochová dieťa – alebo keď len jednoducho každý deň vstáva a žije svoj do krvi odretý život – nečujne mrmle otázku. Nik ju nepočuje. *Naozaj existuje dobrý Boh?* Boh, ktorý milostivo rozdáva dobré dary, zatiaľ čo kolíska je počas dlhých nocí prázdna a do truhel sa prevrtávajú chrobáky? *Vážne*, kde je Boh? Ako môže byť dobrý, keď malé deti zomierajú, manželstvá sa rúcajú a sny vybuchujú, rozprašujú sa vo vetre? Kde je milosť, keď zožiera rakovina, bolí samota a bezmenné miesta v nás potichu zomierajú, bezdôvodne sa lámu a erodujú? Kde sa skrýva Pánova radosť, kde je Boh, ktorý naplní zem dobrými vecami, a ako môžem naplno žiť, keď je život plný utrpenia? Ako sa mám prebúdzat' do radosti, milosti a krásy, do všetkého, čo tvorí naplnený život, keď musím zostať znechtlivená voči stratám, rozbitým snom a všetkému, čo ma vyprázdňuje?

Moja rodina – ocko, mama, brat, najmladšia sestra a ja – si celé roky ticho kladieme tieto otázky. A roky zostávame prázdni. Postupne sa znova naplníme – odcudzením. Žijeme s pevne zovretými dlaňami.

Po rokoch sedím na konci našej hnedej károvanej pohovky, na ktorej leží otec. Je unavený, po celý deň v páčivom slnku a vetre riadil traktor. Chce, aby som mu upravila vlasy. Prechádzam po nich dlaňou, narovnávam neposlušný prameň, potom sa vraciam k vlasom preliačeným od okraja čiapky. Zatvára oči. Kladiem mu otázky, ktoré by som, keby som do nich pozerala, nepoložila.

„Chodieval si niekedy do kostola, ocko? Kedysi dávno?“ Dve rodiny zo susedstva ma striedavo vyzdvihujú u nás doma s Bibliou v ruke a v nažehlených šatách. Chodím s nimi na ranné nedeľné bohoslužby. Ocko pracuje.

„Hej, v detstve som chodil. Tvoja stará mama dbala o to, aby sme išli každú nedeľu hneď po dojení. Bolo to pre ňu dôležité.“

Nespúšťam oči z tmavých prameňov vlasov, ktoré mi kľžu pomedzi prsty. Rozpletám ich na miestach, kde sú zlepené.

„A teraz to pre teba nie je dôležité?“ Tichučko zašepkané slová visia vo vzduchu.

Vyhrňa si kárované rukávy, posúva hlavu, oči má ešte vždy zavreté. „Ach...“

Prehrňam mu vlasy a čakám, kým nájde slová na vyjadrenie pocitov, ktoré nie sú v súlade s prísnymi pravidlami, naškrobenými goliermi, s tým, čo sa má hovoriť.

„Nie. Myslím, že už vôbec nie. Keď Aimee zomrela, skoncoval som s tým.“

Obrazy vybuchujú. Zatváram oči; som zmätená.

„A ak tam hore naozaj niekto je, v ten deň určite za volantom spal.“

Mlčím. Páli ma hrča v hrdle, žeravý uhlík. Hladkám ho po vlasoch. Pokúšam sa utíšiť jeho bolesť. Vynárajú sa ďalšie pocity. Vtláča ich do slov.

„Prečo dopustil, aby to pekné dievčatko zomrelo takou nezmyselnou, zbytočnou smrťou? A nielenže zomrelo. Niekto ho *zabil*.“

To slovo mu kriví tvár. Chcem ho držať, kým bolesť ustane. Chcem, aby to všetko už pominulo. Oči má stále zavreté, no teraz sa mu trasie hlava a rozpamätáva sa na všetko, čo odvrhol v ten hrozný novembrový deň, ktorý označil naše životy.

Už mlčí. Tá triaška hlavy vypovedá o všetkom, o našich zovretých dlaniach, odretých, rozochvených pästiach. Nie. Nijaká zhovievavá Bytosť, nijaká milosť. To všetko je nezmyselné. Môj ocko, dobrý farmár, ktorý ľúbil svoju dcérku tak, ako to vedia vyjadriť len oči, o tomto všetkom hovorí zriedka – občas, keď privrie viečka a požiada ma, nech ho

hladkám po vlasoch a prstami zotriem z ich prameňov uplynulý deň. No aj tak sú to veci, o ktorých človek nemusí vravieť. Ako všetky viery ich jednoducho žije.

Žili sme ich.

Nie Bohu.

Nijaký Boh.

Je to ten toxický vzduch sveta, atmosféra, ktorú vdychujeme a vpaľuje sa nám do pľúc? Nie Bohu. *Bože, nechceme to, čo dávaš. Bože, Tvoje plány sú zdeptanou krvavou mätežou a nepodpíšem sa pod ne. Skutočne si si myslel, že si ich zvolím? Nie, Bože, je to škaredé a nechutné a Ty nie si schopný dať čokoľvek do poriadku, zdvihnúť odtiaľto všetku tú bolesť, ktorú musím niesť, vďaka. Vieš čo, Bože? Neďakujem Ti za nič. Nie je to dedičstvo ľudstva, dôsledok Záhrady?*

Zobúdzam sa, kladiem nohy na doštenú dlážku a verím v šepkanú lož Hada, refrén jeho kampane, opakovaný po celé veky: Boh nie je dobrý. Je to základný kameň jeho manipulácie. Že Boh upiera dobro svojim deťom, že nás skutočne, naplno neľúbi.

Pochybujúc o Božej добрote, nedôverujúc Jeho zámerom, nespokojní s tým, čo dáva, chceme... *Chcem... viac.* Po okraj naplnený život.

Pozerám na polia farmy. Pokoj záhrady jednoducho nestačí. Nikdy nebude stačiť. Boh povedal, že ľudia nesmú jesť zo stromu poznania dobra a zla. A ja žialim, že nám Boh vytrhol to, čo som chcela. Presnejšie to, čo som *potrebovala*. Hoci to nie som schopná ani zašepkať, žijem, akoby ukradol to, čo som oprávnené považovala za svoje: najšťastnejšie deti, manželstvo plné nekonečného blaha, dlhé spokojné dni vzdorujúce smrti. Pozerám do zrkadla, a i keď som možno bezostyšne priama – to, čo mám, kto som, kde som, ako sa mám, čo som dostala – to všetko jednoducho nestačí. Ten vidlicovitý jazyk vystreľuje

a ja každodenne žijem v pochybnostiach, pozerám na svoj obraz v zrkadle a pýtam sa: Skutočne ma Boh miluje? Ak ma naozaj hlboko miluje, prečo mi upiera to, čo vnímam ako možné naplnenie môjho bytia? Prečo žijem s týmto pocitom odmietnutia, ba čo viac, bolesti? Nechce, aby som bola *šťastná*?

Spomedzi všetkého, čo stálo pri našich počiatkoch, nanovo prežívame príbeh Záhrady.

Satan chcel viac. Väčšiu moc, viac slávy. Satan je vo svojej podstate nevďačník. A vnáša svoj jed do srdca Raja. Satanov hriech sa stáva prvým hriechom celého ľudstva: *hriechom nevďačnosti*. Adam a Eva sú skrátka bolestne nevďační za to, čo im Boh dal.

Nie je to spúšťač všetkých mojich hriechov?

Podstatou nášho pádu bolo, je a vždy bude to, že nie sme spokojní s Bohom a s tým, čo nám dáva. Cítíme hlad a chceme viac, čosi iné.

Stojac pred tým stromom obsypaným zakázaným ovocím, počujeme mrmlanie Zla: „V deň, keď budete z neho jesť, otvoria sa vám oči...“ (Genezis 3, 5). No na počiatku boli naše oči už otvorené. Naše videnie bolo dokonalé. Umožnilo nám vnímať svet prekypujúci dobrom. Náš pohľad nespočinul na ničom inom ako na Božej sláve. Videli sme Boha takého, aký naozaj je: dobrého. No mámil nás klam, že plný život je čosi viac, že toho môžeme vidieť viac. A skutočne, dalo sa vidieť viac: škaredosť, ktorú sme predtým neuzreli, hriešnosť, ktorej sme prv neboli svedkami, strata, ktorú sme nepoznali.

Jeme. A v okamihu sme slepí. Už viac nevidíme Boha ako niekoho, komu môžeme dôverovať. Nevnímame Ho ako úplne dobrého. A nedokážeme rozpoznať to, čo nám zostalo z Raja.

Jeme. A v okamihu vidíme. Kam sa len pozrieme, vidíme svet strádania, strát, vesmír naplnený nedostatkom a nespravodlivosťou.

Sme hladní. Jeme. Sme naplnení... a vyprázdnení. A stále hľadáme ovocie, no vidíme len hmotné prostriedky, ktoré majú naplniť našu prázdnotu. Nevnímame hmotný svet tak, ako bol zamýšľaný: *ako prostriedok zjednotenia s Bohom.*

Pozeráme a prekypujeme bolesťou zo zničenej, spustošenej planéty, čo pripisujeme neadbalej práci lahostajného Stvoriteľa (ak si vôbec myslíme, že nejaký jestvuje). Uvažujeme niekedy o tomto narušenom mieste ako o dôsledku nášho nevdaku a nespokojnosti – my, čo sme ho prebodli zahryznutím? Jed zakázaného ovocia infikoval celé ľudstvo. *Mňa.* Odmietam to, čo On dáva. Prahnem po nejakom povzbudzujúcom nápoji, elixíre, ktorý by mi ulavil od utrpenia z toho, v čo som uverila: Boh nie je dobrý. Boh ma neľúbi.

Ak mám byť neúprosne úprimná, možno som povedala áno Bohu, áno kresťanstvu, no v skutočnosti som žila v odmietaní. Na sietnici mojej duše, nainfikovanej tým rajským kusom odhryznutého ovocia, sa vytvárajú slepé škvrny. Od mojich začiatkov sestrina smrť vytrháva diery na plátne sveta.

Straty často navodzujú takéto postoj. Jedna životná strata môže nainfikovať celý život. A potom náš pohľad husto pokrýva čierna prázdnota. Kam sa len pozrieme, vidíme všetko to, čo nie je: diery, nedostatky, deficity.

V našom jednoduchom vidieckom kostole, obklopenom starým cédrovým plotom, za ktorým sa rozprestiera pole s balmi sena, sa raz do týždňa, v nedeľu, slepé škvrny mojej duše spontánne hoja. V tom kostole s dreveným krížom, pribitým na stene oproti oknu s výhľadom na vidiecku cestu, mi Boh pripadá ako samozrejmosť. Blízky. Biblie sú otvorené. Svätyňa sa naplňa ženami s bábätkami v náručí a farmármi s ulízanými

vlasmi, ktorí si privstali, aby si splnili ranné povinnosti. Na stole pri oltári, ktorý obnovuje vzťah, sú symboly – kalich a bochník. Rozpamätávam sa. Tu sa rozpamätávam na Lásku, Kríž a Telo a som naštepená, prirastám a scelujem sa. Všetko je v poriadku. Tam, v spoločnosti Clauda Martina, Ann Van den Boogaardovej, Johna Weilera, Marion Schefterovej a kultivovanej pani Learyovej, uzrú dokonca aj takí, ako ja.

No čo po zvyšok týždňa, počas dní, v ktorých žijem v do očí bijúcej krutosti drsného sveta? Úplná strata centrálného videnia. Svet poďobaný nedostatkami.

Túžim po naplnení v nedostatočnom svete.

Ale od toho začiatku v Záhrade mal s nami Boh iné zámery. Keďže sa sklonil a vdýchol do prachu našich pľúc život, bozkom z nás spravil bytosti, nemal v úmysle rafinovane zosnovať našu skazu. Aj tak som však prišla na to, že má prekvapenia a tajné plány. Otváram Bibliu a ležia predou znepokojujúco odhalené. Pri čítaní tomu nemôžem uveriť, musím sa k textu veľakrát vrátiť, skúmať slová, ubezpečiť sa, že sú skutočné. Jeho naveky zapísaná láska umlčiava všetky pochybnosti: „Tajomná Božia múdrosť, ktorá bola skrytá a ktorú Boh pred vekmi určil nám na slávu“ (Prvý Korinťanom 2, 7). Jeho zámer je premenovať nás, vrátiť nám naše pravé mená, pravú podstatu. Zahojiť diery v našich dušiach. Od samotného počiatku tam v Raji až dodnes vždy bolo a je Jeho tajným zámerom vrátiť nás k *našej plnej sláve. Šokujúce!* Nás, nehodných. No odvtedy, ako sme zahryzli do ovocia a vytvorili vo vlastných dušiach otvor, ktorým uniká radosť, mal Boh tento divoký tajný plán. *Chce nás znova naplniť našou slávou.* Slávou a milosťou.

Milosť znamená „priazeň“, z latinského *gratia*. To znamená slobodnú pripravenosť. Slobodnú a pohotovú priazeň. To je milosť. Jedna vec je prijať milosť ponúkanú na kríži. No zvoliť

si život *naplnený* Jeho milosťou? *Naplniť* sa *všetkým*, čo nám voľne dáva, a *žiť* naplno – so slávou, milosťou a s Bohom?

Viem to, ale nechcem: je to rozhodnutie. Rozhodnutie povedať áno tomu, čo On bez obmedzenia dáva. Mohla by som tak *žiť* – zvoliť si otvorené ruky pripravené prijať čokoľvek, čo Boh dáva? Ak nie, aj to je rozhodnutie.

Volím si neprijať.

V deň, keď stretám pri zadných dverách švagra, hľadajúceho svojho brata, na ktorého sa veľmi podobá, vidím to všetko jasne ako spln žiariaci nad januárovým snehom. Tá voľba, rozhodnutie povedať áno či nie Božej milosti, je pilierom všetkého.

Švagor so mnou prehodí pár viet, pretože manžel Farmár odbehol do železiarstva. Hovorí o teplote pôdy a predpovedi počasia. Opiram sa o rám dverí. Pes mi leží pri nohách.

John krčí plecami a pozerá ponad naše pšeničné pole. „My farmári si myslíme, že to máme pod kontrolou, keď robíme toľko správnych vecí pre dobrú úrodu. No keď človek farmárči,“ znova sa obracia ku mne, „musí tomu čeliť každý deň. Pod kontrolou toho má neveľa. O všetkom rozhoduje Boh. Nie my.“ Vsúva veľké holandské dlane do rozstrapkaných vreciek montérok a uvoľnene sa usmieva. „Všetko je dobré.“

Prikyvujem a už mám na jazyku, aby tú novú kanistru na vodu nechal v zadnom prístrešku a nevyčkával, kým príde manžel Farmár. No stretnú sa nám pohľady a viem, že sa musím spýtať. Opatrne, hľadiac mu do očí, sa vraciam k tomu, o čom hovorím len zriedka.

„Ako to vieš, John? Ako hlboko vnútri *vieš*, že je naozaj všetko dobré? Že *Boh* je dobrý? Že môžeš povedať áno všetkému, čo dáva?“ Poznám príbeh muža, ktorého sa to pýtam, a on pozná môj. Nehybne hľadí pred seba. Viem, že aj on spomína.

Nový rok. Volá, aby sme prišli. No len ak chceme. Nechcem ani pomyslieť na dôvod, ale poznáme ho. „Už?“ Upieram pohľad na manželovu tvár. „Dnes?“ Chytí ma za ruku a pevne sa ma drží, keď vkľzame do dodávky, vezieme sa po vedľajších cestách, vychádzame po prázdnom schodisku do nemocničnej izby, kde svieti matná lampa. John nás víta pri dverách. Prikyvuje. V očiach má statočný úsmev. Jediná slza, ktorá mu vhrkne do oka a steká po tvári, vyrezáva čosi z môjho vnútra.

„Tiff si len všimla, že Dietrich začal dnes poobede dýchať o čosi ťažšie. A keď sme ho sem priviezli, povedali nám, že mu zlyhali pľúca. Bude to už len záležitosť hodín. Ako to bolo na konci s Austinom.“ Austin, jeho prvorodený, zomrel na rovnaké genetické ochorenie len pred osemnástimi mesiacmi. Takže ani nie po dvoch rokoch ho čakal pohreb druhého syna.

Už nemôžem pozeráť na ten usmiaty smútok. Upieram pohľad na dlážku, vyleštené dlaždičky sa zahmlievajú, bežia. Bolo to iba pred rokom a šiestimi mesiacmi. Pivónie boli v plnom kvete. Stáli sme na vidieckom cintoríne a pozorovali oblak balónikov stúpajúci nahor a vznášajúci sa po čistom nebi ponad pastviny. Všetky živé, radostné nádeje spojené s Austinom odlietali. Nemal ani štyri mesiace. Bola som v to sparné júnové popoludnie tam. Ventilátor nadnášal nad Austinovým tichým telíčkom balón so šťastnou tvárou. Spomínam si na modré očka, v ktorých sa zračilo nebo. Nepohol sa. No tie očka ma dojali k slzám. Hladkala som synovcovo obnažené bruško. Hruď sa mu nadvihla, lapal po vzduchu. A potom sa nadvihovala čoraz menej... a menej.

Ako to, že človek neprestáva dýchať, keď detské pľúca pod jeho prstami pomaly odumierajú?

Odtackala som sa po ich zadných schodoch a ľahla som si do trávy. Plakala som s pohľadom upretým do neba. Bolo výročie našej svadby. Navždy si zapamätám ten dátum, jeho oči.